

o geografiji Evrope. Večkrat sem že opazil, da navajajo naši časniki za glavno mesto Danske dve imeni: Kopenhagen in Kjöbenhavn. Katero od teh dveh tujih lastnih imen je pravilno? Svoj čas je objavil neki naš časopis izjavo danskih časnikarjev, da je ime Kopenhagen, ki ga pogosto uporabljamo pri nas, za Dance žaljivo, češ da je to nemška spačenka. Mislim, da je naša dolžnost, spoštovati nacionalna čustva in ponos Dancev ter zato vselej uporabljajmo le ime Kjöbenhavn, saj zahteva tudi SP, da pišimo v nespremenjeni obliki: romanska, germanska in angleška lastna imena in imena iz jezikov, ki uporabljajo latinico. *Pavle Vozliš*

Bran

SKRBR ZA LEPO STROKOVNO BESEDO

V zadnjih desetletjih se je naš jezik zelo obogatil s strokovnimi besedami z vseh področij. Hitri razvoj strokovnega jezika pospešuje predvsem vsakdanja potreba v zvezi z vedno večjim razraščanjem najrazličnejših dejavnosti, ki jih do pred kratkim pri nas ali sploh še nismo poznali ali pa smo jih zasledovali le po tuji strokovni literaturi.

Danes imamo tudi Slovenci nešteto strokovnih knjig in sorazmerno kar precej strokovnih časopisov, ki sproti spremljajo, dopolnjujejo, izpopolnjujejo in tudi že uspešno korigirajo razvoj naše strokovne besede, kakor ga prinaša praksa.

Pri tem je razveseljivo, da se tisti, ki so vneti za razvoj naše strokovne besede, ne omejujejo več samo na pasivno prevzemanje novih besed, kakor sproti nastajajo in si iščejo domovinsko pravico med nami. Ne čakajo prekrizanih rok na jezikovno preveritev Akademije znanosti in umetnosti, temveč aktivno sodelujejo pri samem ustvarjanju ali čiščenju strokovnega izrazja.

Pohvalo zaslužijo predvsem tiste strokovne revije, ki skrbe za lep jezik na svojih straneh, a hkrati odpirajo tudi posebne »jezikovne kotičke« s pomenki o tej ali oni stvari ali novi besedi, ki smo jo prevzeli v strokovni jezik. Kako živo čutijo nekateri prizadeti to potrebo, nam je v letu 1955 potrdil izid nove revije »Strojniški vestnik«. Ta revija je namreč že takoj v prvi številki jela obravnavati razne strokovne izraze s področja strojništva.

Druge strokovne revije morda ne posvečajo jezikovnim vprašanjem enake na zunaj vidne pozornosti, vendar je skoraj vsaka stran dokaz tihe jezikovne prizadevnosti, saj se morajo sodelavci in uredniki tako rekoč ob vsakem prispevku in skorajda ob vsakem stavku spoprijemati z nešteto teoretičnimi in praktičnimi jezikovnimi vprašanji. Razveseljivo je prizadevanje vseh tistih revij, ki so začele objavljati pregledne tuje strokovne literature vzporedno s slovenskimi prevodi. To je seveda že samo po sebi pomembno in zelo odgovorno ustvarjalno delo, saj terja mnogo strokovne sposobnosti in jezikovnega znanja.

Naše strokovne revije lahko opravijo na tem področju pravo pionirsko delo. To velja zlasti za vse tehnične revije, ki orjejo najbolj novo

ledino. Ko zasledujemo njihovo delo, pa želimo, naj bi se ne omejevale samo na prevajanje nenemških (angleških, francoskih, italijanskih i. dr.) naslovnih tekstov, temveč se držale istega načela tudi glede nemških. Po našem mnenju ne gre namreč pri tem samo za približevanje ali posredovanje tujih naslovov knjig domačim bralcem, temveč tudi za pravilno prevajanje tujih strokovnih izrazov v naš jezik in hkrati za koristno seznanjanje z ustreznimi tujimi izrazi.

Stopnja tehničnega razvoja, ki smo jo Slovenci dosegli v zadnjih desetletjih, terja od vsakega tehničnega strokovnjaka ne le pasivno obvladanje izraza v slovenskem prevodu, temveč tudi aktivno poznanje tujih strokovnih izrazov, ki naj se prav zaradi tega vedno navajajo vzporedno s slovenskimi. To terjajo stiki s tujim strokovnim svetom, v katerem se morajo naši strokovnjaki zelo razsežno znajti, saj smo v tem pogledu že davno prestopili zgolj nemški strokovni krog. Prav zato menimo, da so danes kakršni koli strokovni jezikovni priročniki, pa četudi samo pregledi tuje strokovne literature s slovenskimi prevodi, dosti ustrenejši, če so izdelani v obliki paralelne jezikovne primerjave, kakor pa navadni pregledi ali slovarji, ki navajajo le slovensko terminologijo.

Slovenci še zmerom nimamo primerne tehnicega priročnika, ki bi razen nemških imel tudi druge tuje strokovne izraze. Hrvati in Srbi so glede tega na boljšem. Njihova nedokončana (in v glavnem tudi še zelo pomanjkljiva) izdaja ilustriranega tehničnega slovarja (Ilustrirani tehnički riječnik) je, žal, tudi za naše strokovne delavce še vedno edini priročnik te vrste, je pa velikega orientacijskega pomena prav pri vsakdanjem praktičnem delu. Dokler ne bomo imeli kaj boljšega — ali vsaj podobnega — tudi Slovenci, si bomo seveda morali še nadalje pomagati z nadomestki: s splošnimi domačimi in tujimi ter posebnimi tujimi slovarji. Zatorej podprimo vsako prizadevanje, ki nam obeta, da bomo to občutno vrzel počasi le zamašili.

Semkaj lahko uvrstimo pobudo terminološke komisije Elektrotehniškega društva LRS, ki je sklenila izdati »Mednarodni elektrotehniški slovar« tudi v slovenščini, in to v več zvezkih. Najprej naj bi izšla prva dva zvezka: za skupino 05 (splošni pojmi) in skupino 10 (električni stroji in transformatorji); v prvi fazi bi morda objavili tudi še nekaj snopičev izrazov s področja instalacij, nadzemnih in kabelskih vodov, telekomunikacij in elektronike. Da bi izdaja tega slovarja pomenila znatno obogatitev našega strokovnega besednega zaklada, je na dlani za vsakogar, ki ve, koliko dela nas tu še čaka. Gornja pobuda pa zasluži vso pohvalo tudi zaradi tega, ker se pobudniki nikakor ne plaše težav s tiskom in že vnaprej napovedujejo, da bodo morebiti začeli objavljati slovar na šapirografiranih listih formata A-4, vendar v nezmanjšanem obsegu. Zato je ta misel vredna ne le podpore vseh prizadetih, temveč tudi posnemanja na vseh drugih področjih.

V tem suhem naštevanju razveseljivih pobud, ki smo jih zabeležili v zadnjem času, želim za zaključek opozoriti še na članek, ki ga je napisal Mirko Horvat v »Gospodarskem vestniku« (štev. 88 z dne 9. nov. 1955) pod naslovom: Kultura in jezik naših dopisov. Z njim se je prav umestno dotaknil našega poslovnega jezika, zlasti trgovskega dopiso-

vanja. Želimo, da bi prav ta časnik svojo zdravo pobudo nadaljeval, saj je znano, da je naš poslovni jezik hudo zanemarjen, vtem ko so po drugi plati ravno poslovni krogi zaradi svojih živih stikov z vsakdanjim življenjem hote ali nehote leglo prenekatero jezikovne infekcije. Upravičeno se jezimo na časnikarski jezik, vendar ne smemo pozabiti, da se znaten del časnikarskih spak vtihotaplja v tisk tudi po poslovni poti, o kateri vemo, da še vedno in najbolj vztrajno »pristopa« k reševanju raznih perečih vprašanj, vtem ko si le malokdo iz tega kroga prizadeva, da bi se lotil (zares lotil!) čiščenja in likanja poslovnega jezika.

Štefan Barbarič

OB NAŠIH LITERARNOZGODOVINSKIH PRIROČNIKIH

Priročniki (literarnozgodovinski, literarnoteoretski, berila in drugi izbori tekstov s komentarji) opravljajo odgovorno nalogo posredovanja literature in literarne znanosti, zato jih nikakor ne moremo odpraviti v postransko vrsto slavističnih prizadevanj. Bolj kot akademska in druga znanstvena dela govore najširšemu občinstvu in tako je od njih odvisna naša splošna literarna izobrazbenost.

Kdor hoče govoriti sodobnosti, jo mora poznati, mora živeti iz nje in z njo. Tudi naše literarnoznanstveno posredovanje ne more mimo dejstva, da živimo v izraziti tehnično usmerjeni dobi, ko ozka specializacija strogo veže ljudi in jim jemlje čas za širše izvenstrokovno zanimanje ali pa druge življenjske nujnosti terjajo in zaposle skorajda celega človeka. Tudi šolska študirajoča mladina živi v splošnem daleč od idealov rodu, ki mu je bil izid revije pomemben dogodek (prim. Cankarja in njegove tovariše, ki so pred tiskarno čakali izid LZ). In vendar našemu rodu ne more in ne sme biti literatura nič manj važna kakor prejšnjim (manj tehniziranim).

Ker v naslednjem ne bom ostro razločeval obveznega šolskega in svobodnega pošolskega literarnega izobraževanja, bi vendar poudaril, da so šole še vedno na »ključnih položajih« literarne vzgoje. Znano je, kako odločilno na poedince in šolske rodove so vplivali posamezni profesorji, ki so v njih zakoreninili ljubezen do književnosti na splošno in do slovenske literarne preteklosti posebej. Navzlic spremembam v času morajo tudi današnje šole zbujati in gojiti literarno in literarnozgodovinsko zanimanje. Vsa naša kultura bi ogromno izgubila, če bi v šoli ne izrabili najlepše prilike, da navežemo mladega človeka na našo kulturo, v kateri naj bi se čutil dediča velikih vrednot in kamor naj po svojih možnostih in zmožnostih prispeva svoj del. Dati je treba mladim rodovom zavest, da so v kulturnem procesu nujno potrebni kot sodelavci (in čeprav se bo to sodelovanje kazalo le v naročanju in podpiranju lepe knjige), treba jih je prepričati, da kultura ni »molzna krava«, od koder bi vsi samo črpali, temveč da je zanjo treba tudi kaj žrtvovati. Tudi tistim, ki bodo